

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

TSHIVENDA LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI ǀA VHUVHILI (P2)

2018

MEMORANDAMU

MARAGA: 70

Memorandamu uyu u na masiatari a 11.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

MBUDZISO 1: *U TSHILA NDI U VHONA* – RN Madadzhe

- 1.1 Sibadela tsha Vuvha.✓ (1)
- 1.2 Ndi mafhungo e a vhudzwa nga Ndatiso malugana na Maria.✓✓ (2)
- 1.3 Mpho o vha a tshi zwifhela Phophi mufumakadzi wawe ngauri u do lenga u vhuya ngeno hu hone a tshi ya kha mufarekano wawe.✓✓ (2)
- 1.4 Ndi Mpho ngauri nyito dza ndeme dza bugu dzo disendeka khae.✓✓ (2)
- 1.5 Uri ndi kale a tshi khou kondelela vhudifari ha Mpho vhu si havhudi nahone ha vhoni tshanduko.✓✓ (2)
- 1.6 Musi hu tshi thoma vhubama kana lufuno vhukati ha Mpho na Maria vhe mushumoni.✓✓ (2)
- 1.7 Mashudu o rwa Mpho nge Maria a sa fulufhedzee kha Mashudu sa mufunwa wawe.✓✓ (2)
- 1.8 Naho Mpho o vha o funzea, zwo vha zwi sa tendisei ngauri o didzhenisa kha tshikwekwe tsha bulayo la Mashudu, u tambudza mufumakadzi wawe Phophi, a dovha a sa thonifhe mushumo wawe nga u ya o kambiwa.✓✓ (2)
- 1.9
 - U mu eletshedza uri a thonifhe mushumo wawe.✓
 - U sa didzhenisa kha vhufarekano.✓
 - U sa ya mushumoni o kangwa.✓
 - U thogomela vhalwadze✓(Na dziinwe phindulo dzi pfalaho.) (ZWIRARU FHEDZI.) (3)
[18]

NA

MBUDZISO 2: *U TSHILA NDI U VHONA* – RN Madadzhe

- 2.1 Mudini wa Mashudu.✓ (1)
- 2.2 Uri vha tavhanye u vulelwa vha kone u phetha mushumo we vha vha vho yela wone.✓✓ (2)
- 2.3 Ndi Mpho musi a sa tsha toda u badela tshelede zwa ita uri a mu rambele vhathu hu ndila ya u xedza vhubala.✓✓ (2)
- 2.4 Vhothe vha shuma fhasi ha muhasho wa Mutakalo.✓✓ (2)

- 2.5 D/Sibadela.✓ (1)
- 2.6 Musi Mpho a tshi ya n̄tha na fhasi khothe nge a didzhenisa kha bulayo la Mashudu.✓✓ (2)
- 2.7 U sumbedza lufu lwa Mashudu uri lwo bvelela hani.✓✓ (2)
- 2.8 Zwi a tendisea, ngauri u takala hawe nga murahu ha u sa wanala mulandu, ho ngo tsha thogomela milayo ya badani a vho thulwa a lovha.✓✓ (2)
- 2.9 Hai, a yo ngo vha tsheo ya vhuḁi ngauri o fhedza o farwa naho a songo wanwa mulandu dzina lawe la tshinyala.✓✓ (3)
[17]

KANA

MBUDZISO 3: HO DINA ONE – S Mbedzi

- 3.1 Maniini/Mudini wa Ngeletshedzo.✓ (1)
- 3.2 Ndi tshelede, khudano ya nga nnda.✓✓ (2)
- 3.3 Mvumbo ya Nyeletshedzo yo olwa sa muthu wa lunyadzo/u sema. (1)
- 3.4 Ndi wa mbulungo ya Vho Olga.✓✓ (2)
- 3.5 B/U vha na tshelede✓✓ (1)
- 3.6 Ndi Ngeletshedzo ngauri mafhungo othe a bugu a kwama ene.✓✓ (2)
- 3.7 Vho vha dinalea ngauri Ngeletshedzo o vha a khou vha nyadza na u vha sema vhukati ha vhathu.✓✓ (2)
- 3.8 Ndi wa uri ri fanela u dzhiela pfunzo n̄tha sa izwi Ngeletshedzo o vha a songo funzea a balelwa u langa mabindu e a sielwa nga vhabebi.✓✓ (2)
- 3.9 A i t̄anganedzei ngauri lunyadzo na u sema vhathu vha no khou thusa a si zwavhuḁi.✓✓ (2)
- 3.10 Ee, zwi a bvelela ngauri vha hone vhathu vha no nyadza vhathu zwo bva kha uri vha vha na zwavho.✓✓ (2)
[17]

NA

MBUDZISO 4: *HO DINA ONE* – S Mbedzi

- 4.1 Lutingokhwalwa.✓ (1)
- 4.2 O vha a tshi khou toḁou pfisa vhuṱungu Ngeletshedzo.✓✓ (2)
- 4.3 Ndi u holedzwa nga muthu a re kha luṱingo.✓✓ (2)
- 4.4 O vha a tshi ḁi fanyisa na lwanzwe a tshi humbula uri tshelede ine a vha nayo a i nga fheli vhunga lwanzhe lu sa omi.✓✓ (2)
- 4.5 Mafhungo aya a khou bvelela musalauno ngauri nyito dzine dza khou bvelela ndi dza tshizwinozwino.✓✓ (2)
- 4.6 A/Tshelede.✓ (1)
- 4.7 Ndi mupkisi ngauri ndi ene ano khou pikisa Ngeletshedzo tshifhinga tshoṱhe kha nganea iyi.✓✓ (2)
- 4.8 O fhedza o farwa a ya dzhele nge ha wanala zwitumbu zwa mapholisa buthuni ya goloi ye avha a tshi khou reila a dovha a vha na tshigidi tsho vhulayaho mapholisa ayo.✓✓ (2)
- 4.9 Ndi musi Ngeletshedzo a tshi rengiselwa goloi ya Hummer H2 i si na mabammhiri a vhukuma nga Veronica.✓✓ (2)
- 4.10 Ee, ndi zwa ndeme ngauri wa vha na ndivho u a kona u langa masheleni zwavhuḁi wa si nge Ngeletshedzo we a phusukanya masheni nga mulandu wa u shaya ndivho. ✓✓ (2)
(Na zwiṱwe zwi pfalaho.) [18]

ṰHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A: 35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA

MBUDZISO 5: *FINDINKODO* – TT Mudau

- 5.1 Ndi murangaphanda wa Lihoro la Lushaka.✓ (1)
- 5.2 Lwa vhatshena.✓ (1)
- 5.3 Ndi tsha u dibvisa kha khabinethe ya lushaka.✓✓ (2)
- 5.4 Ndi ngauri a vha tshe na vhudifhinduleli na uri a vha todi u vhuswa nga vharema.✓✓ (2)
- 5.5 Li khwathisedza uri a hu na zwine vha do amba vha pfiwa phalamenndeni vhunga vhe vhatuku.✓✓ (2)
- 5.6 I khou diswa ngauri hu vho vhusa vhatu vharema.✓✓ (2)
- 5.7 Kha tshifhinga tsha zwino ngauri ri khou wana vhatu vharema vho no vha phalamenndeni.✓✓ (2)
- 5.8 Makuwa vhe vha vhusa tshifhinga tshilapfu vha sa tendeli vharema vha tshi dzhena zwino vharema vha vho vhusa.✓✓ (2)
- 5.9 Ndo vha ndi tshi do tangedza u shanduka ha zwithu.✓✓ (2)
- 5.10 Ee, a a bvelela, musi vhanwe vhatu vha tshi khou kandedzwa vha fhedza vha tshi vho vhusa.✓✓ (2)
- [18]

NA

MBUDZISO 6: *FINDINKODO* – TT Mudau

- 6.1 Sa muanewa dende.✓ (1)
- 6.2 Ndi Muphuresidennde wa shango.✓✓ (2)
- 6.3 Muthumukhulu u hanedza zwine De Wit wa mutshena a amba zwone.✓✓ (2)
- 6.4 Ndi nga mulandu wa uri mbalo ya vhatshena yo no fhungudzea phalamenndeni na vhupfiwa a vha tshe na.✓✓ (2)

- 6.5 Ndi vharema. Hu khou tea u fheliswa vhushai havho.✓✓ (2)
- 6.6 A bveledza tshipida tsha u gonya ha mafhungo, ndi hone murangaphanda wa vharema na vhatshena vha khou amba nga ha maimo avho phalamenndeni.✓✓ (2)
- 6.7 Ndi u dzula fhasi vha ambedzana siani la u shumisana phalamenndeni.✓✓ (2)
- 6.8 Ndi u wa ha ikonomi ya shango/Vhatikedzi vha mahoro vha a lwa vha fhedzisela nga u vhulahana nga nthani ha phambano dza zwa polotiki.✓✓ (2)
- 6.9 A zwo ngo tea ngauri vha De Wit vha khou todou sumbedza uri vha tshigwada tsha Muthumukhulu a vha koni u vhusa/Vha khou nyadza vhangaphanda ha vharema.✓✓ (2)
- [17]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 7: 'AI! NDI MINI?' – LL Mafenya

- 7.1 Ndi munna na musadzi.✓ (1)
- 7.2 Ndi resitorente.✓ (1)
- 7.3 Sofi ndi mufumakadzi wa vhudifari havhudi ngeno Avhaathu a tshi funesa vhanna na u sa fhulufhedzea kha munna wawe.✓✓ (2)
- 7.4 Ndi u gonya ha mafhungo ngauri ndi he ha u thoma khudano ya musi vhafunzi vha tshi ambisa vhafumakadzi vha vhanwe.✓✓ (2)
- 7.5 Li sumbedza uri Vho Mathada vho vha vha tshi khou kumedza.✓✓ (2)
- 7.6 Sa mufunzi a sa fhulufhedzei wa vhuada.✓✓ (2)
- 7.7 Vho Mathada vho wanedza mufumakadzi wavho thoilethe e na mufunzi Mangalani.✓✓ (2)
- 7.8 A mpfunza uri vhutshiloni ndi tea u fhulufhedzea na u thonifha.✓✓ (2)
- 7.9 Hai a dzi isi mulaedza wa u fhatanga ngauri zwe vha ita zwa u kambiwa na u ambisa musadzi wa muniwe a zwi fhati.✓✓✓ (3)
- [17]

NA

MBUDZISO 8: 'NI KHOU PFUKA MULAYO' – NA Milubi

- 8.1 Ndi Janet.✓ (1)
- 8.2 Ndi mudini wa Janet.✓✓ (2)
- 8.3 Tsha u gonya ngauri ndi hune mafhungo a gonya hone.✓✓ (2)
- 8.4 Ndi lufuno lwe Janet a vha e nalwo kha Maduka.✓✓ (2)
- 8.5 B/Nomathemba.✓ (1)
- 8.6 Ndivho ndi ya u sumbedza uri vhatshena na vhone vho vha vha tshi pfuka mulayo zwi tshi kwama zwa lufuno.✓✓ (2)

- 8.7 Ndi Maduka nge Janet a ita zwi sa tendelwi nga mulayo, zwa u funana ha murema na mutshena.✓✓ (2)
- 8.8 Muṭhannga wa vhudele a sa funi u khakha.✓✓ (2)
- 8.9 Ee, zwo khakhea ngauri u khou ḁidzhenisa kha mafhungo a sa mu kwami. Hai, a zwo ngo khakhea ngauri mulayo a u tendi murema na mutshena vha tshi funana.✓✓ (2)
- 8.10 Ndo vha ndi tshi ḁo ita ṭhḁodisiso nga zwo bvelelaho nda fara o khakhaho/ndo vha ndi si ngasi fare ṁuthu ngauri vharema na vhatshena vha nga malana kha Afrika Tshipembe ṁiswa.✓✓ (2)
(Na dziṁwe phindulo dzi pfalaḁo.) [18]

ṬHANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI

MBUDZISO 9: 'NDO tUVHA MULOVHA' – TK Mkansi

- 9.1 Musi a tshi ri u tsengisa mitodzi.✓ (1)
- 9.2 U tshipiwa ha vhana na vhakegulu.✓✓ (2)
- 9.3 aabc.✓✓ (2)
- 9.4 Ndi liedzamuthu/lifanyamuthu.✓✓ (2)
- 9.5 Murendi u khou bvisela khagala uri vha losha u sumbedza u thonifha.✓✓ (2)
- 9.6 Murendi o vhaaisala ngauri nga tshifhinga tshine a khou tshila khatsho hu khou bvelela zwithu zwi si zwavhudzi sa vhuvhava na mabulayo.✓✓ (2)
- 9.7 B/Aluwa.✓ (1)
- 9.8 Ndi ya uri vhathu vha divhe uri zwithu zwi no khou bvelela nga tshino tshifhinga zwo vha zwi siho nga tshifhinga tsha kale.✓✓ (2)
- 9.9 Ndi u sa hone ha vhuthu na tseḁa yo difhaho maanda.✓✓ (2)
- 9.10 Ee, murendi o tuvha mulovha ngauri u ri a humbula mulovha u a lila nahone o sala vhusiwanani vhuhulu.✓✓ (2)
(Na zwiḁwe zwi pfalaho.) [18]

NA

MBUDZISO 10: 'LUVHONDO LU DO WA' – TK Mkansi

- 10.1 Ndi lifanyisi.✓ (1)
- 10.2 Lwo imela thaidzo.✓ (1)
- 10.3 A tshi vhona mitshelo ine Mudzimu a khou dzudzanya. A tshi vhona u tshi do vha mukundi wa vhakundi/mitaladzi 10 na 11. (2)
- 10.4 Ndi muthu muvhi✓✓ (2)
- 10.5 Muthu a songo kulea nungo musu zwi si khou tshimbila/naka.✓✓ (2)
- 10.6 Mutevhetsindo ndi wa u ongolowa ngauri murendi u khou vhutungu nga u vhona vhathu vha tshi khou tshila vhe na thaidzo dzine dzi nga fhela.✓✓ (2)
- 10.7 Ndeme ndi ya u sumbedza uri thaidzo dzi tsini na u fhela.✓✓ (2)

- 10.8 Muhumbulo muhulwane ndi wa uri a hu na tshi sa fheli, thaidzo dza vhuya dza vha hone zwi sumba u fhela hadzo.✓✓ (2)
- 10.9 Vhudipfi hanga ndi ha u takala ngauri tshirendo itshi tshi ntsumbedza uri thaidzo dza vha hone dzi a tanduluwa, mafhungo ndi u kondelela na u fhulufhela uri dzi do fhela.✓✓ (3)
(Na zwiñwe zwi pfalaho.) [17]

KANA

MBUDZISO 11: 'MUVHUSO WA NAMA' – NA Milubi

- 11.1 Mutaladzi/Vese 2/U kukuta vhawo sa ndungula.✓ (1)
- 11.2 U sumbedza u pfa vhutungu.✓✓ (2)
- 11.3 aabab.✓✓ (2)
- 11.4 Lifanyisi, hu khou fanyiswa muvhuso wa sathane na wa Mudzimu hune wa Mudzimu wa vhulunga vhutshilo ha vhathu ngeno wa sathane u tshi vhulaha.✓✓ (2)
- 11.5 U iswa hune vha tshila hone.✓✓ (2)
- 11.6 Murendi u khou vhaaisala nga vhathu vhane vha khou tshila vhe swiswini/ndango ya sathane. Ndi ya uri vhathu kha ri bve muvhusoni wa sathane ri dzhene kha muvhuso wa Mudzimu (wa tshedza)✓✓ (2)
- 11.7 C/hune vha khou tambula.✓ (1)
- 11.8 Thero ndi ya uri vhathu vha songo tenda u tambudzwa nga muvhuso sathane/Ndi ya uri vhathu kha ri bve muvhusoni wa sathane ri dzhene kha muvhuso wa Mudzimu.✓✓ (2)
- 11.9 Murendi u khou dinwa ngauri vhunzhi ha vhathu vha fhasi ha muvhuso wa sathane/nama.✓✓ (2)
- 11.10 Ndi vhona muvhuso wa nama u si wavhudi ngauri vhane vha vha fhasi hawo vha tshi khou dzulela u tambula.✓✓ (2)
(Na zwiñwe zwi pfalaho.) [18]

NA

MBUDZISO 12: 'A T^hODAHO MUNAMBA NDI NNYI' – TT Mudau

- 12.1 Ndi lifanyisi.✓ (1)
- 12.2 Zwithu zwine zwa dⁱfha.✓ (1)
- 12.3 U khwa^hisedza u dⁱphina.✓✓ (2)
- 12.4 Murah^u v^hathu v^ho v^ha v^ha tshi khou v^haisala nga u tsikeledzwa.✓✓ (2)
- 12.5 U khou amba u dⁱphina nga mbofholowo.✓✓ (2)
- 12.6 Mutevhetsindo ndi wa u t^havhanya ngauri murendi u khou renda o takala.✓✓ (2)
- 12.7 Ndeme ndi ya u sumbedza u takalela u fhela ha muvh^uso wa tshi^halula.✓✓ (2)
- 12.8 Muhumbulo muhulwane ndi wa u sumbedza phambano vhukati ha thambulo na mbofholowo ye v^hathu v^ha i wana.✓✓ (2)
- 12.9 Vhu^hdipfi hanga ndi ha u takala ngauri thambulo ye v^hathu v^ha v^ha v^he khay^o yo fhela. Zwino v^ha khou tea u dⁱphina nga mbofholowo.✓✓✓ (3)
- (Na zwiⁿwe zwi pfalaho) [17]

T^hANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGU^hE: 70